

Sandvikens Kommun

Hofors Kommun

OCKELBO
KOMMUN

Arvodesriktlinjer för Överförmyndarnämnden Västra Gästrikland

*Ersättningsregler för gode män, förvaltare,
förordnade förmyndare och tillfälliga
vårdnadshavare, fr.o.m. 1 januari 2025*

Beslutade av överförmyndarnämnden 2024-10-17

Hofors Kommun

OCKELBO
KOMMUN

Sandvikens Kommun

Innehållsförteckning

Arvodesriktlinjer för Överförmyndarnämnden Västra Gästrikland.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Allmänt.....	3
Ett ideellt uppdrag.....	3
Betalningsansvar.....	3
Särskilda skäl.....	4
Riktlinjer för arvodering av ställföreträdare för vuxna samt förordnade förmyndare.....	4
Nedsättning av arvode.....	5
Nytt uppdrag.....	5
Förvalta egendom.....	5
Bevaka rätt.....	7
Sörja för person.....	8
Kostnadsersättning.....	10
Skatteverkets information till god man och förvaltare.....	10
Tillfälligt godmanskap enligt 11 kap. 1–3 §§ FB.....	11
God man för ensamkommande barn.....	11
Förordnade förmyndare.....	12
Tillfällig vårdnadshavare.....	13
Föräldrar som förmyndare.....	13

Allmänt

Av 12 kap. 16 § föräldrabalken framgår att förordnade förmyndare, gode män och förvaltare (i fortsättningen kallade ställföreträdare) har rätt till ett skäligt arvode för uppdraget och ersättning för nödvändiga utgifter. Föräldrar som är förmyndare för sina barn har i normalfallet inte rätt till arvode.

Ett ideellt uppdrag

Personer som tar på sig uppdrag som ställföreträdare ska vara medvetna om att sådana uppdrag är enligt lag ett ideellt arbete varför arvodets storlek normalt sett inte motsvarar vad man erhåller i ersättning för arbete i andra liknande uppdrag. Ställföreträdaren kan därför inte heller få ersättning för förlorad arbetsinkomst. Att vara förordnad ställföreträdare innebär att det inte föreligger något avtalsförhållande med kommunen eller den enskilde. Kommunen är varken avtalspart, uppdragsgivare eller arbetsgivare till ställföreträdaren. Därmed kan ställföreträdare inte förvänta sig att få ersättning som kan jämföras med lön som omfattar allt som utförts för huvudmannen.

Ställföreträdare förutsätts lägga upp arbetet på minst arbetskrävande sätt. Återkommande räkningar såsom hyra och liknande kan med fördel skötas via autogiro eller internetbank (för det fall banken har ett system som medger att ställföreträdaren gör detta via internet).

Det ingår inte i uppdraget som god man eller förvaltare att överta uppgifter som t.ex. omfattas av insatser som kan ges till stöd av socialtjänstlagen (2001:453) SoL. Det är således inte ställföreträdaren som ska följa med huvudmannen till exempelvis läkare eller tandläkare eller handla kläder. Ställföreträdaren ska däremot se till att huvudmannen får hjälp av olika stödinsatser. Exempelvis en kontaktperson kan fungera som personligt stöd samt förmedla läkarbesök och hjälpa till med en meningsfylld fritidssysselsättning (prop. 1979/80:1 Om socialtjänsten s. 227 f). En god man eller förvaltare kan ses som ett biträde åt huvudmannen, särskilt när det gäller att rättshandla för den enskilde varmed ställföreträdaren i viss utsträckning får samma ställning som en fullmäktig.

Betalningsansvar

Huvudregeln är att arvode, kostnadsersättning och tillkommande sociala avgifter ska betalas med den enskildes (huvudmannens) medel om inte särskilda skäl föranleder något annat. Förutsättningen är att hens beräknade inkomst under det år när uppdraget utförs överstiger 2,65 gånger

prisbasbeloppet (pbb) eller hens tillgångar under samma år överstiger två gånger pbb enligt lagen om allmän försäkring (1962:381).

Särskilda skäl

Exempel på särskilda skäl enligt ovan kan vara att huvudmannen har stora vårdkostnader som förbrukar inkomsterna eller att tillgångarna består av en fastighet som utgör bostad åt huvudmannen. Överförmyndarnämnden kan då bestämma att kommunen ska stå för arvodet. Har huvudmannen avlidit kan nämnden ta arvodeskostnaden om dödsboets medel bara täcker begravnings och bouppteckningskostnaderna trots att årsinkomsten överstiger 2,65 pbb.

I samband med att ställföreträdaren yrkar arvode ska hen lämna en redogörelse över vad uppdraget inneburit så att överförmyndarnämnden kan avgöra vilket arvode som ska beslutas.

Om det inte finns några speciella omständigheter fattar överförmyndarnämnden beslut om arvode och kostnadsersättning en gång per år vilket sker i samband med att årsredovisningen granskas. Nämnden beslutar samtidigt om arvodet och ersättningarna ska betalas av huvudmannen eller av kommunen. En ställföreträdare får inte ta ut arvode och ersättning för uppdraget innan överförmyndarnämnden fattat beslut om detta.

Överförmyndarnämnden prövar varje enskilt ärende för sig utifrån de förutsättningar som föreligger i det enskilda fallet. Det betyder att arvodet kan skifta över tid beroende på vilka insatser ställföreträdaren har gjort.

Riktlinjer för arvodering av ställföreträdare för vuxna samt förordnade förmyndare

Ersättningen grundar sig på procent av prisbasbeloppet (pbb) det år som redovisningen avser. En redogörelse för det arbete som har utförts under perioden ska lämnas in till överförmyndarnämnden. Det är viktigt att frågorna besvaras noggrant och utförligt, även om det inte är några förändringar från föregående år. I samtliga uppdrag ingår att utan särskild ersättning ha kontakter med överförmyndarnämnden och upprätta förteckning, årsräkningar och sluträkning (om att förvalta egendom ingår i uppdraget) samt lämna skriftlig redogörelse för uppdraget.

Ställföreträdaren har naturligtvis bara rätt till ersättning för de uppdrag hen blivit förordnad för samt de uppgifter som utförts inom ramen för ställföreträdarskapet.

Nedsättning av arvode

Överförmyndaren kan besluta om nedsättning av arvode. Exempel på påverkansfaktorer för lägre arvode:

- uppdraget har inte fullgjorts tillfredsställande, de grundläggande arbetsuppgifterna i uppdraget har inte fullgjorts
- brister i hur ställföreträdaren har bevakat sin huvudmans rätt
- brister i hur ställföreträdaren har bevakat de personliga angelägenheterna
- uppdraget har övervägande varit av mer vardaglig karaktär; omfattningen har varit mindre än det som ryms inom ramen för ett normalt uppdrag; att huvudmannen i stor utsträckning själv tagit hand om sina angelägenheter eller att besöken i huvudmannens hem har varit för få i förhållande till uppdragets karaktär
- brister i redovisningen, ohörsamhet mot överförmyndarens generella råd eller lagstiftning, till exempel att inte lämna redovisningen eller redogörelsen inom föreskriven tid
-

Nytt uppdrag

För det extra arbetet som ett helt nytt uppdrag innebär när tingsrätten beslutar att anordna godmanskap/förvalterskap erhåller ställföreträdaren 2000 kr extra i arvode som ett engångsbelopp första året när uppdraget omfattar att förvalta egendom. Detta beslutas i samband med den årliga arvoderingen.

Om uppdraget enbart omfattar att sörja för person och/eller att bevaka rätt erhålls i stället 500 kr.

Vid byte av ställföreträdare i uppdrag där förvalta egendom ingår, erhålls i normalfallet 1000 kr som ett engångsbelopp för nedlagt arbete vid uppstart.

Förvalta egendom

Att förvalta egendom kan omfatta att:

- sköta huvudmannens löpande ekonomi som betala räkningar,
- lämna/föra över fickpengar,
- upprätta budget,
- förvalta kapital och fastighet,
- kontrollera det särskilda boendets/gruppboendets redovisning av huvudmannens medel,
- se till att huvudmannens egendom är tillfredsställande försäkrad,
- deklarerera för huvudmannen,

- bevaka att huvudmannen har korrekt pension, bostadstillägg, försörjningsstöd och andra ekonomiska ersättningar samt ansöka/meddela förändring vid behov.

Kategorier	Grundarvode per år i % av basbeloppet
Grundarvode	
Huvudmannen har ett person-/transaktionskonto, ev. också ett sparkonto med ett mindre belopp. Han/hon förvaltar delvis själv sina tillgångar. Om medel lämnats till personal i huvudmannens boende ska ställföreträdaren regelbundet - en gång/månad är lämpligt - kontrollera kassaboken som ska föras för varje boende. Ställföreträdaren ansöker om bidrag och insatser.	10 %
Kategori 1	
Ställföreträdaren förvaltar huvudmannens samtliga tillgångar. Det kan komma att krävas en mer aktiv förvaltning av ställföreträdaren såsom omplaceringar och andra löpande åtgärder under året. Förutom vad som angetts under kategori 1 betalar t.ex. ställföreträdaren ut fickpengar ett par gånger i månaden och har oftare kontakt med myndigheter som t.ex. Kronofogden, Försäkringskassan (skuldsanering t.ex.) och banker eller andra finansrörelser. Kan förekomma finansiella åtgärder i ett oskiftat dödsbo eller näringsverksamhet av mer periodisk karaktär.	15–30 %
Kategori 2	
Förutom under kategori 1 och 2 upptagna uppgifter ansvarar ställföreträdaren för t.ex. skötsel av huvudmannens fastighet med därtill hörande förvaltningsuppgifter (inkassering av hyra, betalning av utgifter, förhandlingar m.m.), övervakning av affärsrörelse, upprättande av en omfattande deklaration och komplicerad årsredovisning till överförmyndaren/överförmyndarnämnden.	30 - %

Bevaka rätt

Att bevaka rätt ingår normalt i ställföreträdarens uppdrag att förvalta sin huvudmans egendom och sörja för hens person och är den juridiska delen av uppdraget, till exempel:

- ansöka om diverse insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL) eller Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS),
- ansöka om särskilt boende/gruppboende,
- ansöka om bostadstillägg samt anmäla ändringar som påverkar bidragets storlek,
- ingå avtal å huvudmannens vägnar (som hyresavtal, telefonabonnemang) samt häva avtal,
- företräda huvudmannens intressen i avhysningsärenden,
- ansöka om skuldsanering.

Om ställföreträdaren under ett år utfört ett speciellt arbete för visst ändamål som inte kan anses vara löpande uppgifter kan arvode för detta arbete erhållas utöver grundarvode i bevaka rätt. Ställföreträdaren ska i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången som varje åtgärd tagit (ex. mäklare 30 min). I vissa situationer kan det även vara rimligt med en motivering varför ställföreträdaren själv utfört åtgärden i stället för att köpa tjänsten av annan.

Kategorier	Grundarvode per år i % av basbeloppet
Grundarvode	
Ställföreträdaren bistår huvudmannen med sedvanliga rättshandlingar, ansökningar om bidrag, ingå och häva avtal, upprätta avbetalningsplaner, överklaga myndighetsbeslut	10 %
Kategori 1	
T.ex. lägenhetsavveckling, försäljning av fastighet eller bostadsrätt med hjälp av mäklare, boutredning och arvskifte, kontakter med fordringsägare. Kan också avse större insatser kopplat till assistansersättning, skuldsanering eller andra insatser för den enskilde.	200–300 kr/tim
Kategori 2	
T.ex. mer kvalificerat arbete vid boutredning och arvskifte, överklagan/process kring personlig assistans eller andra välfärdsförmåner där insatsen är av kvalificerad art och av större juridisk karaktär	300–400 kr/tim
Kategori 3	
T.ex. medverkan vid domstolsförhandlingar, förlikningsavtal och annat renodlat kvalificerat juridiskt arbete med krav på särskild kompetens som ställföreträdaren besitter.	400–550 kr/tim

Sörja för person

Uppdraget att sörja för person innebär att ställföreträdaren ska se till att huvudmannen får den hjälp och de stödinsatser hen har rätt till och behöver med hänsyn till inkomst och tillgångar. Det är dock inte ställföreträdaren som ska utföra de uppgifter som till exempel socialtjänsten ansvarar för vilket innebär att inte utföra praktiska sysslor som att städa, följa med till läkare, tandläkare, frisör etc. eller vardagliga inköp. Ställföreträdaren ska däremot:

- se till att beviljade insatser är tillräckliga och fungerande vilket i praktiken innebär att, om det är möjligt, besöka sin huvudman regelbundet,
- ha kontinuerlig kontakt med boendepersonal, hemtjänst och andra stödpersoner,
- uppmuntra till sociala kontakter, fritid och sysselsättning och knyta nödvändiga kontakter för detta.

Arvode för sörja för person omfattar inte förordnade förmyndare då just den delen av tillsynen utförs av socialförvaltningen och arvoderas av dem.

Kategorier	Grundarvode per år i % av basbeloppet
Grundarvode	
Ett besök per månad eller annat utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget, kontakt per telefon eller genom annan teknik med huvudmannen och/eller boendet, ajourhållning om den personliga situationen. Antalet besök hos huvudmannen bör inte vara för få, i det enskilda fallet, då det i vissa fall endast genom ett personligt besök kan klarläggas om insatser sköts korrekt och om det finns behov av andra åtgärder.	10 %
Kategori 1	
Kontakt med huvudmannen flera gånger per månad genom personliga besök och flera telefonsamtal eller annat medium varje månad med huvudmannen, anhöriga, boendet, kontaktpersoner, personliga assistenter, andra stödpersoner och myndigheter. Allt utifrån vad som behövs för att fullgöra uppdraget.	10 - 30 %
Kategori 2	
Stora insatser och stort personligt engagemang av ställföreträdaren för att kvalitativt samordna och säkra upp de resurser som krävs för att huvudmannens behov av omsorg ska kunna tillgodoses. Detta sker exempelvis genom flera besök i veckan hos huvudmannen eller andra kontakter, många och omfattande kontakter med boendet, anhöriga och myndigheter.	30 % -

Kostnadsersättning

Ställföreträdare har rätt att erhålla ersättning för normalt förekommande utgifter för fullgörande av uppdraget såsom kostnader för buss, telefon, porto, kontorsmaterial, bankdosa och dylikt. Som underlag för fastställande av storleken av kostnadsersättningen ska ställföreträdaren i samband med begäran om ersättning specificera vilka kostnader som förekommit samt bifoga underlag för kostnaderna, i annat fall kan ställföreträdaren yrka kostnadsersättning enligt en schablon på 2% av pbb. Yrkas kostnadsersättning enligt schablon behöver inga underlag bifogas med yrkandet. Kostnadsersättningen beskattas inte vid utbetalningstillfället men kan behöva deklarerar i den privata inkomstdeklarationen.

Ersättning för bil följer Skatteverkets nivå för skattefri bilersättning vid utbetalningstillfället. Körjournal ska lämnas in i samband med yrkandet om bilersättning. Av körjournalen ska framgå datum för resan, från var resan startades, syftet med resan och antal kilometer.

I samband med förordnandet av god man/förvaltare är det överförmyndarnämnden som lämplighets prövar ställföreträdaren. Nämnden kan i vissa fall anse det olämpligt att ställföreträdaren bor långt ifrån sin huvudman med hänsyn till bland annat kostnaden för ställföreträdarens resor. Nämnden är restriktiv med att bevilja ersättning för resor i de fall där ställföreträdaren bor på annan ort, långt från huvudmannen. Den som väljer att ta på sig ett uppdrag som ställföreträdare, exempelvis för en anhörig, måste därför ha i åtanke att man ska fullgöra sitt uppdrag men kan inte räkna med ersättning för resor och boende vid besök hos huvudmannen. Nämnden menar att ställföreträdare förväntas besöka sin huvudman en gång per månad om inte uppdraget medför andra förutsättningar. Om ställföreträdare har flera huvudmän ställer överförmyndarnämnden krav på att ställföreträdaren i görligaste mån samordnar resor till dessa olika personer – allt för att värna om huvudmannens ekonomi.

Skatteverkets information till god man och förvaltare

På Skatteverkets webbsida, www.skatteverket.se, finns information om hur ersättningar för uppdrag som god man och förvaltare ska redovisas då huvudmannen betalar arvodet. Likaså finns information om avdrag för kostnadsersättning, hur de olika delarna ska beskattas samt hur ställföreträdare ska deklarerar.

Tillfälligt godmanskap enligt 11 kap. 1–3 §§ FB

Den som utses till god man enligt någon av bestämmelserna i 11 kap. 1–3 §§ FB har rätt till ett skäligt arvode. Ett sådant uppdrag är av tillfällig art och är begränsat till specifika uppgifter.

Uppdraget som god man enligt 11 kap. 1 § FB innebär att i förmyndarens ställe vårda den underåriges angelägenheter. Uppdraget arvodas med 5 % av prisbasbeloppet. Om det har funnits kostnader i samband med utförandet av uppdraget bedöms 1 % av prisbasbeloppet som skälig ersättning. Om kostnaderna överstiger denna ersättning finns det möjlighet att ansöka om faktisk kostnadsersättning mot uppvisande av underlag för samtliga utgifter.

Uppdraget som god man enligt 11 kap. 2 § FB är begränsat till specifika uppgifter och rättshandlingar. Uppdraget innebär enstaka eller begränsade händelser och det anses därmed lämpligt att arvoda per timme för det specifika uppdrag som godemannen har utfört. Ställföreträdaren bör i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. Se kategori 1 – 3 under rubriken arvode för att bevaka rätt för mer information. Om det har funnits kostnader i samband med utförandet av uppdraget bedöms 1 % av prisbasbeloppet som skälig ersättning. Om kostnaderna överstiger denna ersättning finns det möjlighet att ansöka om faktisk kostnadsersättning mot uppvisande av underlag för samtliga utgifter.

Uppdraget som god man enligt 11 kap. 3 § FB innebär i den inledande fasen att bevaka bortavarande arvinges rätt i dödsbo. Uppdraget innebär enstaka eller begränsade händelser och det anses därmed lämpligt att arvoda per timme för det specifika uppdrag som godemannen har utfört. Ställföreträdaren bör i dessa fall noggrant beskriva de uppgifter som utförts och ange tidsåtgången. Se kategori 1 – 3 under rubriken arvode för att bevaka rätt för mer information. När dödsboet har skiftats gäller godemannens uppdrag främst att förvalta den bortavarande arvingens lott. Denna del av uppdraget arvodas med 5 % av prisbasbeloppet och 1 % av prisbasbeloppet för kostnadsersättning.

God man för ensamkommande barn

Gode män som är förordnade enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn har i uppdrag att i vårdnadshavares och förmyndares ställe ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter.

Gode mannen ska kvartalsvis redovisa sitt uppdrag och ange om de yrkar ersättning enligt schablon eller för faktiskt arbetad tid samt bilersättning.

Om inte schablonersättning begärs ska dagboksblad med redovisad tid respektive körjournal lämnas in. Ersättningen betalas ut varje kvartal.

Kategorier	Fastarvode per månad
Före uppehållstillstånd	
1000 kronor/mån för uppdraget 100 kronor/mån för reseersättning 100 kronor/mån för omkostnadsersättning	1200 kr/månad
Efter uppehållstillstånd	
500 kronor/mån för uppdraget 100 kronor/mån för reseersättning 100 kronor/mån för omkostnadsersättning	700 kr/månad

Förordnade förmyndare

En förordnad förmyndares uppdrag är att förvalta omyndigas tillgångar och företräda dem i angelägenheter som rör tillgångarna (12 kap. 1 § FB). Det betyder att en förordnad förmyndare inte företräder barnet i personliga angelägenheter utan bara i ekonomiska och bevakar barnets rätt i frågor som hör ihop med dess tillgångar. Bestämmelser om hur förordnade förmyndare ska förvalta den omyndiges tillgångar finns i 14 kap. FB.

En medförmyndare har inom sitt uppdrag samma skyldigheter och rättigheter som en förordnad förmyndare.

Förordnad förmyndare och medförmyndare har rätt till skäligt arvode för sitt uppdrag enligt 12 kap 16 § föräldrabalken. Den som är förordnad som vårdnadshavare är också förordnad som förmyndare om inte annat anges. Ett skäligt arvode för ett "normaluppdrag" som förordnad förmyndare bedöms vara 5 % av prisbasbeloppet. Om det har funnits kostnader i samband med utförandet av uppdraget bedöms 1 % av prisbasbeloppet som skälig ersättning. Om kostnaderna överstiger denna ersättning finns det möjlighet att ansöka om faktisk kostnadsersättning mot uppvisande av underlag för samtliga uppgifter.

Socialförvaltningen ansvarar för granskning och arvodering av vårdnadsdelen för den som är förordnad som vårdnadshavare.

Tillfällig vårdnadshavare

Den eller de personer som förordnas som tillfällig vårdnadshavare enligt 6 kap 10 d § föräldrabalken av tingsrätten blir med automatik även förmyndare för den omyndige om inget annat sägs. Det betyder att bestämmelserna om förordnade förmyndare gäller även detta förordnande.

Vad som utgör ett skäligt arvode bestäms från fall till fall med beaktande av bland annat uppdragets komplexitet och den tillfälliga vårdnadshavarens erfarenhet och kunskaper. Uppdraget kan ha likheter med uppdraget som god man för ensamkommande barn och kommer då att arvoderas på samma sätt. I de fall där det finns särskilda skäl att förordna en advokat eller jurist kan samma timkostnadsnorm tillämpas som vid ersättning enligt rättshjälpslagen.

Föräldrar som förmyndare

Föräldrar som är förmyndare har rätt till arvode och ersättning för utgifter med anledning av förvaltningen av den omyndiges egendom endast om det finns särskilda skäl. Kommunen blir aldrig betalningsansvarig i dessa ärenden. Antingen betalas ersättningen med den omyndiges medel eller, om det gäller dödsboförvaltning, med dödsboets tillgångar.